

Infoleht: puidu liigid, kasutamine ja päritolu

Õige puidu valimine

Kui avalikud ostjad hangivad näiteks puidust aknaraame, peavad nad arvesse võtma erinevaid aspekte, mis hõlmavad hinda, puidu saadavustkuni toote kasutamiseni. Kui ilmastikukindel (külm, kuumus, vihm) peab puit olema? Kas troopiline puit tuleb kõne alla? Kuidas näeb aknaraam välja 5 või 10 aasta pärast? Kas värv koorub kiirelt maha? Mis on kohapeal saada olevatest puiduliikidest kõige sobivam? jne. Need on ainult vähesed väga

praktilistest küsimustest, mis mõjutavad ostetavat lõppprodukti.

See infoleht tagab ülevaate mõnedest puidutüüpidest, mis on tüüpiliselt saadaval, selle päritolu ja kasutamist hangitud toote järgi, koos mõnede kasulike veebilehekülgedega selle kohta, kust leiab lisainformatsiooni.

1. tabel: tooted ja puidu tüüp

Allpool olev tabel loetleb mitte-laialdasel viisil mõningaid puiduliike ja tüüpilisi toote kasutamise tüüpe.

Palju detailsemat informatsiooni leiab järgnevatelt veebilehekülgedelt:

- www.hoovedesigns.com/woods.html
- www.wood-database.com/about/
- www.ehow.com/ehow-home/
- www.azwood.com/index.html
- www.musterkiste.com/en/holz/index.html
- www.nzwood.co.nz/about-nz-wood/
- www.eastteak.com/aboutus/history.html
- www.essortment.com/different-types-wood-54080.html

	EHITAMINE	MÖÖBEL	PANEELIGA KATMINE	PÕRAN D	KOKKUP ANE- MINE	SPETSIIFILINE KASUTAMINE
SAAREPUU		X	X			garderoobi uksed, töö- riista käepi- demed
BALAU/SELANGAN'I PUIT BATU/BANGIRSAKI PUIT	X					
BAMBUS	X	X		X		tellingute valmistami- ne
PÖÖK		X		X		laevade ehitamine
BRASILIA		X			X	vineer

MAHOGAN						
SEEDER	X	X	X			
EBATSUUGA (pehme puit)	X	X	X			vineer, veetõkked
LEHIS	X	X	X			tarastamine
LOURO VERMELHO	X	X	X		X	vineer, kar- bid ja kas- tid, laeva ehitus, sillad
MAHAGON		X			X	paadiehitus
TAMM		X		X	X	
MÄND		X			X	
SAPELE		X			X	
PUIT			X			vineer
MÄGIVAHER		X			X	aiamööbel
TIIGIPUU	X	X			X	
UTLE/SIPO		X	X			

Märkus: kui ostetakse troopilist puitu, on oluline olla kindel, et see on sertifitseeritud kui jätkusuutlikult hallatud metsandusest pärinev puit.

2. tabel: Kõige tavalisemate puidutüüpide päritolu ja omadused

Allpool olev tabel loetleb kõige tavalisemate puidutüüpide päritolu ja omadusi

	PÄRITOLU	OMADUSED
SAAREPUU	Suurbritannia, Euroopa ja Põhja- Ameerika	Saarepuu on kõva, raske poorse ringiga lehtpuupuit. Sellel on esileküündiv kiud, mis sarnaneb tammega ja valgest helepruunini ulatuv värvivalik. Saarepuud võib eristada hickoripuust (pekani-hickoripuu), millele see samuti sarnaneb – tumedal sügispuidul olevate valgete täppide poolest, mida saab näha palja silmaga. Saarepuu oksakohtadel on väänatud, sisemiselt põimitud figuurid.
BALAU/SELANGAN'I PUIT BATU/BANGIRAKI PUIT	Kagu-Aasia	Oma kõrge tiheduse tõttu on sellega raske töötada. Mõnedel liikidel võib tööriistade jaoks olla kerge kõksiv efekt, kuna puidus on madalad kvartsi tasemed. Liimid, määrimine ja seda on hea viimistleda.
BALSA PUIT	Ecuador	Pehme, kerge ja painduv – balsa puiduga on lihtne töötada ja seda on odav kasutada hobide jaoks ja kodu ehitamise jaoks
BAMBUS	leitav kõikides kliimavöötmes üle kogu Aasia, Sub-Sahara Aafrika, põhja-Austraalia ja Põhja-, Kesk ning Lõuna-Ameerikas	Bambusetaimed korjatakse ära ja nendel on kitsad triibud (või ribad, nagu mõnikord neile viidatakse). Kuna see on nii suure tihedusega toode, ei reageeri bambus määrimisele.
PÖÖK	Suurbritannia, Euroopa ja Põhja-Ameerika	Pöök on kõva, tugev, raske puit väikeste pooridega ja suurte silmnähtavate säsi kiirtega, mis sarnanevad vaheriga. Sellel üsna odaval puidul on punakaspruun säsi ja kerge puutüve välimine osa.
BRASIILIA MAHAGON	Kesk- ja Lõuna- Ameerika	

SEEDER	Brasiilia ja Põhja-Ameerika	Seeder on okslik okaspuuit, millel on punakaspruun värvus kergete triipudega.
EBATSUUGA (OKASPUIT)	Euroopa ja Põhja-Ameerika	Ebatsuuga puuit on keskmise kaaluga ja võrreldes teiste okaspuudega on see küllaltki kõva. See on aluseks väikesele kahanemisele ja sellel on hea stabiilsus. See on tugev ja elastne. See on samuti vastupidav seene ja putuka rünnakule ning näitab head loomulikku vastupidavust, kui see on elukeskkonnale paljastatud.
LEHIS	Euroopa ja Põhja-Ameerika	Lehis on keskmise tihedusega ja kahanemisega okaspuuit. Väikese noore tuuma tõttu on puuit kõllaltki väljaarenenud stabiilsusega, kuid võib mõnikord olla aldis väänamisele, eriti suuremate suuruste kasutamise korral.
MAHAGON	Lääne-Aafrika	Mahagon on tugev, ühtse poorstruktuuriga ja halvasti tuvastatavate aastaringidega. Sellel on punakaspruun värvus ja sellel võivad olla triibud, „ lindid “, murtud triibud, „ köied “, virvendused, kirjusus, vahtrapuidu kuid või mulli figuurid.
TAMM	Suurbritannia, Euroopa, Ameerika Ühendriigid ja Austraalia	Tamm on raske, tugev, heleda värviga lehtpuupuuit. See on poorsete ringidega, mis tuleneb faktist, et üha rohkemad ja suuremad juhtivsooned pannakse maha varasul mitte hiljem. Esileküündivad ringid ja suured poorid annavad tammele kulgeva tekstuuri ja esileküündivad kiud.
MÄND	Suurbritannia, Euroopa ja Põhja-Ameerika	Mänd on pehme, valge või kahvatukollase värviga puuit, mis on kerge kaaluga, lamedate kiududega ja sellel puuduvad figuurid. See on kahanemise ja paisumise suhtes vastupidav.
SAPELE PUUIT	Lääne-Aafrika	Sapele puuit on keskmisest küllaltki tumeda punakaspruuni või lillakaspruuni värvusega, samal ajal kui mägivahe puuit on valge või kahvatukollane. See puuit on mõõdukalt vastupidav ja selle vastupidavus termiidi rünnakule varieerub. Samal ajal kui Sapele puuit on värvi poolest sarnane aafrika mahagoniga, on see palju vastupidavam kui päris mahagonid. Selle tugevus on sarnane tammele.
KUUSK (OKASPUIT), TUNTUD KA KUI VALGEPUIT	Suurbritannia, Euroopa, Põhja-Ameerika	Tugev ja kõva. Seda saab hästi viimistleda ja sellel on madal vastupanu kõdunemisele. Sellel on mõõdukas kahanemine ja see on kerge kaaluga.
MÄGIVAHER	Euroopa	Mägivahe puuidu värvus on valgest heleda kollaseni ning kuni punakaspruunist nahavärvini, samal ajal kui säsi on rohkem heleda või tumepruuni värviga. Liikidel on sisemiselt lukustatud ja ebaregulaarsed kiud ning see on suurepärase ja tase tekstuuriga.
TIIGIPUU	Birma ja Aafrika	Tiigipuu värvus on kollasest tumepruunini, see on lehtpuupuuit, mis on ekstreemselt raske, tugev ja vastupidav. Olles sagely tugeva figuuriga, võib tiigipuul olla lame kiud, kirju või vahtrapuidu kiududega..
UTILE/SIPO PUUIT	Lääne-Aafrika (Ghana, Cote d'Ivoire)	
PÄHKLIPUU	Aafrika	Pähklipuu on tugev, kõva ja vastupidav – ilma, et see oleks liialt raske. Sellel on suurepäraseid puuduga töötamisega omadused ja seda on hea viimistleda. Puuit on värvuse poolest kerge või tumeda šokolaadipruuni värviga, puudu tüves on lamedad kiud.

Märkus: Kui ostetakse troopilist puuit, on tähtis kindlustada, et see on sertifitseeritud kui jätkusuutlikult hallatud metsandusest pärinev puuit.

Kasulikud veebileheküljed edasiseks informatsiooniks puidutüüpide ja kasutamise kohta.

Järgnevatelt veebilehekülgedelt võivad avalikud hankijad leida edasist informatsiooni erinevate puiduliikide kasutamise, päritolu ja omaduste kohta, mis võib neid aidata kõige sobivama materjali valimisel.

- ✓ Austraalia Puidu andmebaas erinevate puiduliikide nimekirjaga ja detailidega igaühe kasutamise kohta.
<http://www.timber.net.au/index.php/species.html>
- ✓ Maailma „ Hea Puidu Juhendi “ Sõbrad, mis tagab tabeli detailse informatsiooniga päritoluriikidest, tavalistest kasutustest ja lisainformatsioon – nagu näiteks väljasuremise oht, kuivendamise võimalikkus ja erinevate puiduliikide Suurbritannias levimise kohta.
http://www.foe.co.uk/campaigns/biodiversity/resorce/good_wood_guide/wood_timber_types_a_to_g.html
- ✓ Sellel veebileküljel tagab Rahvusvaheline Puidutoodete Assotsiatsioon (IWA) nimekirja vähem teada olevatest puiduliikidest.
<http://www.iwpawood.org/displaycommon.cfm?an=1&subarticlenbrn=81>
- ✓ See veebilehekülg on vähem teada olevate troopilistest maailma regioonidest pärit liikide tutvustus. See sisaldab valikut liikidest, mis on valitud nende kommertslike võimaluste ja potentsiaali pärast.
<http://pre.fsc.dk/index.php?id=262>
- ✓ Hispaania jätkusuutliku puidu hankimise juhend, mis on kirjutatud Madridi linna poolt.
http://www.madrid.es/UnidadesDescentralizadas/Sostenibilidad/AYRE/Gu%C3%Ada%20productos%20forestales%20AYTO_10_2012.pdf
- ✓ Itaalia veebilehekülg, millelt on võimalik leida palju kasulikku informatsiooni ja soovitusi erinevate puiduliikide tunnustamise kohta:
<http://culturalegno.weebly.com/>

Et saada edasist informatsiooni Jätkusuutliku Puidu Aktsiooni (STA) projekti kohta, külasta palun:
www.sustainable-timber-action.org

See dokument loodi Euroopa Liidu abiga. Selle publikatsiooni sisu on Jätkusuutliku Puidu Aktsiooni Projekti Konsortsiumi täielikul vastutusel ja seda ei saa mitte mingil viisil võtta Euroopa Liidu vaadete peegeldusena.